

28.2.2017

OPINIA

Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

dla Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

w sprawie warunków pracy i niepewnego zatrudnienia
(2016/2221(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Viorica Dăncilă

PA_NonLeg

WSKAZÓWKI

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwraca się do Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- A. mając na uwadze, że rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy wytwarzają 6 % PKB Unii Europejskiej oraz obejmują 15 mln przedsiębiorstw i 46 mln miejsc pracy;
- B. mając na uwadze, że strukturalnie geografia, topografia i dostępność gruntów, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wyspiarskich, górskich i oddalonych stanowią o tym, że rolnictwo jest dziedziną, w której warunki pracy i zatrudnienia mogą być szczególnie trudne i niepewne;
- C. mając na uwadze, że do tych niezmiennych czynników strukturalnych należy dodać czynniki koniunkturalne – takie jak zagrożenia klimatyczne i ekonomiczne – które jeszcze bardziej pogarszają, tak jak obecnie, sytuację pracowników sektora rolnego, prowadząc w ten sposób do zmniejszenia liczby rolników i małych gospodarstw rodzinnych, podczas gdy starzenie się społeczeństwa i wyludnienie to tendencje szczególnie zauważalne na obszarach wiejskich UE;
- D. mając na uwadze, że kryzys mający miejsce w ostatnich latach przyczynił się do pogłębienia kryzysu w sektorze rolnictwa i negatywnie wpłynął na zdolność rolników do inwestowania i tworzenia miejsc pracy, co hamuje modernizację, innowacje, podejmowanie działalności w rolnictwie przez ludzi młodych oraz wymianę pokoleniową; mając na uwadze, że inwestycje wspólnej polityki rolnej nie zostały jeszcze w pełni dostosowane do celów strategii „Europa 2020” dotyczących zrównoważonego rozwoju, jako że nie jest to inwestowanie co najmniej jednego euro z pięciu w zrównoważone rolnictwo; mając na uwadze, że należy pozwolić, aby rolnictwo miało możliwość dostosowywania się do trudnych warunków poprzez wspieranie innowacji;
- E. mając na uwadze, że struktura wiekowa sektora rolnego jest niepokojąca, gdyż od 2010 r. tylko 7,5 % rolników stanowią osoby poniżej 35 roku życia, a ponad 4,5 mln osób prowadzących gospodarstwa rolne ma powyżej 65 lat; mając na uwadze, że w okresie od 2000 do 2012 r. zniknęło 4,8 mln miejsc pracy w pełnym wymiarze czasu w unijnym sektorze rolnym, z czego 70 % znajdowało się w nowych państwach członkowskich, a 93 % stanowiły osoby samozatrudnione; a także mając na uwadze, że w związku z tym trudno jest poprawnie oszacować liczbę osób zatrudnionych w sektorze rolnym, gdyż ze względu na swój charakter praca niezarejestrowana nie jest uwzględniana w dostępnych danych¹;
- F. mając na uwadze, że w wielu państwach członkowskich kobiety na obszarach wiejskich mają ograniczony dostęp do zatrudnienia w rolnictwie czy innych sektorach rynku pracy i są narażone na większe dysproporcje płacowe niż na innych obszarach, choć ogrywają niezwykle ważną rolę w rozwoju i tkance społecznej obszarów wiejskich, zwłaszcza w gospodarstwach rolnych;

¹ Komisja Europejska – Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich. Plan zarządzania 2014 (lipiec).

- G. mając na uwadze, że praca w rolnictwie często zależy od pogody i jest sezonowa;
- H. mając na uwadze, że średnie roczne dochody rolników w UE utrzymywały się na tym samym poziomie lub nawet spadły w ciągu ostatnich 10 lat, podczas gdy koszty produkcji ciągle wzrastały, a znaczne inwestycje i ryzyko finansowe niezbędne do utrzymania gospodarstw rolnych stawiają rolników w coraz bardziej niepewnej sytuacji, w związku z czym znacznie zmalała liczba gospodarstw rolnych i pojawiło się zagrożenie utraty wielu miejsc pracy na obszarach wiejskich;
- I. mając na uwadze, że wiele prac rolnych jest wykonywanych przez współpracujących członków rodziny, często bez ochrony socjalnej;
- J. mając na uwadze, że sytuacja społeczno-gospodarcza i warunki życia uległy w ostatnich latach poważnej zmianie i są bardzo zróżnicowane pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi, a także w samych państwach członkowskich;
- K. mając na uwadze, że europejski eksport produktów rolno-spożywczych stale wzrasta, odgrywa istotną rolę w staraniach o ożywienie gospodarcze i dzięki wysokiemu wskaźnikowi powstawania przedsiębiorstw stanowi kluczowy sektor dla tworzenia miejsc pracy;
1. podkreśla, że rolnicy i pracownicy gospodarstw rolnych są, ze względu na wykonywany zawód, w większym stopniu narażeni na szereg czynników zewnętrznych powodujących niepewność i niestalość perspektyw zawodowych, takich jak cena i wahania rynkowe, brak równowagi w łańcuchu rolno-spożywczym, oraz że nieprzewidywalne zjawiska pogodowe mają również poważne skutki i oddziaływanie, w szczególności w regionach najbardziej oddalonych i regionach górskich; uważa, że opłacalne ceny skupu pokrywające koszty produkcji mają zasadnicze znaczenie dla zabezpieczenia dochodu rolników w dłuższej perspektywie; uważa jednak, że narzędzia stabilizacji dochodów i narzędzia zarządzania ryzykiem oraz fundusze wzajemnego inwestowania w sektorze rolnym mogłyby pomóc rolnikom w zmniejszeniu podatności na zagrożenia, a także wzmocnić pozycję rolników w łańcuchu dostaw żywności;
 2. wzywa państwa członkowskie do wymiany najlepszych praktyk i rozważenia nowych, innowacyjnych sposobów na stworzenie elastycznego i zdolnego do adaptacji rynku pracy, aby stawić czoła wyzwaniom gospodarki wiejskiej;
 3. podkreśla, że stabilne dochody są ważnym warunkiem dostępu rolników do kredytów;
 4. zwraca uwagę na szczególny przypadek pracowników sezonowych, którzy są wyjątkowo narażeni na ubóstwo; wskazuje w związku z tym, że pod pojęciem pracowników sezonowych należy rozumieć pracowników zawierających formalną lub nieformalną umowę o pracę, której długość i termin zakończenia w znacznym stopniu są uzależnione od czynników sezonowych, na przykład pory roku, dni urzędowo wolnych od pracy lub okresu zbiorów w rolnictwie;
 5. przypomina, że dyrektywa 2014/36/UE w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w charakterze pracownika sezonowego ustanawia minimalne normy; wzywa państwa członkowskie do zapewnienia prawidłowego stosowania wspomnianej wyżej dyrektywy, a także apeluje do Komisji o sporządzenie do

września 2019 r. sprawozdania na temat stanu zaawansowania jej wdrożenia;

6. wzywa Komisję do promowania i szerzenia świadomości ochrony praw pracowników sezonowych, a także wzywa państwa członkowskie do uregulowania sytuacji socjalnej i prawnej pracowników sezonowych, ochrony ich zdrowia, higieny i warunków bezpieczeństwa w miejscu pracy oraz zagwarantowania im zabezpieczenia socjalnego, zgodnie z art. 23 dyrektywy 2014/36/UE, przy zapewnieniu równego traktowania z obywatelami przyjmującego państwa członkowskiego, w tym również „równości wynagrodzeń i ochrony socjalnej”; podkreśla potrzebę zapewnienia wszystkim pracownikom sezonowym pełnych informacji na temat przysługujących im praw pracowniczych i związanych z zabezpieczeniem społecznym, w tym emerytalnych, z uwzględnieniem transgranicznego aspektu pracy sezonowej;
7. wzywa Komisję i państwa członkowskie do określenia minimalnych warunków pracy w rolnictwie, aby można było zagwarantować bezpieczeństwo w miejscu pracy, możliwości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz prawa pracownicze;
8. wzywa Komisję i państwa członkowskie do zbadania systemów pozwalających na zapewnienie pracownikom sezonowym możliwości zatrudnienia długoterminowego, takich jak wdrożenie umów opartych na wielozawodowości w UE czy nawet porozumienie unijne;
9. wzywa Komisję, aby wykluczyła ze wsparcia WPR i Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich przedsiębiorców, którzy zostali skazani prawomocnym wyrokiem za naruszenie norm bezpieczeństwa pracowników lub zatrudniali pracowników nielegalnie;
10. odnotowuje doniesienia o przypadkach naruszania praw przysługujących pracownikom migrującym przez zorganizowane grupy przestępcze działające w UE, które wykorzystują niewystarczającą przejrzystość rynku pracy; wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia nadzoru nad warunkami pracy pracowników migrujących; wzywa Komisję i państwa członkowskie do eliminacji przypadków wyzysku imigrantów w sektorze rolnym w regionach, w których pracownicy rolni są rażąco nisko wynagradzani i żyją w pożałowania godnych warunkach; zwraca uwagę na potrzebę wprowadzenia skutecznych instrumentów, w tym odpowiednich inspekcji i kontroli, w celu zapewnienia godnych warunków pracy i życia pracownikom rolnym i podkreśla również potrzebę zapewnienia poszanowania praw dotyczących zatrudnienia i norm pracy;
11. wzywa Komisję do przeanalizowania, za pośrednictwem badań, analiz i danych statystycznych, zakresu systemów nielegalnego zatrudniania w UE, zwłaszcza w tych europejskich regionach, w których praca nierejestrowana i wykorzystywanie do pracy w rolnictwie są najbardziej powszechne;
12. zwraca się do Komisji i państw członkowskich o zwiększenie wsparcia na rzecz szkoleń technicznych dla sezonowych pracowników rolnych, aby zaradzić stosunkowo wysokiemu ryzyku wypadków, a także bezrobociu strukturalnemu i sezonowemu, przy zaangażowaniu organizacji producentów w ten proces, zarówno w zakresie sporządzania planów szkolenia i rozpowszechniania zachęt dla pracowników, jak i działań zwiększających wśród pracowników świadomość przysługujących im praw, w ten sposób zapobiegając ewentualnemu wykorzystywaniu pracowników;

13. przypomina, że ponad 4,5 mln rolników ma ponad 65 lat, a młodzi rolnicy w wieku poniżej 35 lat stanowią zaledwie 6 % kierujących gospodarstwem; zauważa, że dostęp do zatrudnienia na obszarach wiejskich, w rolnictwie i poza nim, oraz możliwości rozwoju działalności rolniczej są szczególnie trudne dla ludzi młodych i kobiet; wzywa Komisję i państwa członkowskie do skutecznego propagowania wykorzystania środków przewidzianych w ramach wspólnej polityki rolnej dla młodych rolników, i do dopilnowania, aby środki dla młodych rolników i programy wsparcia dla kobiet na obszarach wiejskich zapewniały godne miejsca pracy i godziwe dochody w rolnictwie i pokrewnych dziedzinach;
14. przypomina o znaczeniu silnej WPR, która jest w stanie pomóc młodym rolnikom w odgrywaniu stabilnej roli na rynku, zachęcać do podejmowania działalności rolnej i zagwarantować, że rolnicy pozostaną w rolnictwie w perspektywie długoterminowej; zaznacza, że inwestycje w infrastrukturę wiejską pomogą zwiększyć atrakcyjność obszarów wiejskich, wspomóc rozwój gospodarki lokalnej w sposób zrównoważony, przyciągnąć pracowników do rolnictwa i uniknąć wyludnienia; wzywa państwa członkowskie do celowego wykorzystania Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strukturalnych (EFIS) dla stworzenia trwałych miejsc pracy w rolnictwie i tym samym stymulowania zatrudnienia na obszarach wiejskich;
15. podkreśla potrzebę inwestycji w ICT na obszarach wiejskich, gdyż inwestycje te mają istotne znaczenie dla zapewnienia, by obszary te pozostały w łączności z resztą świata, istotne znaczenie dla tych, którzy szukają pracy, dla tych, którzy chcą rozpocząć własną działalność gospodarczą i dla mieszkańców najbardziej odizolowanych terenów w naszych społecznościach wiejskich;
16. domaga się podjęcia działań w celu zapobieżenia zróżnicowaniu sytuacji kobiet i mężczyzn na obszarach wiejskich i poprawy sytuacji zatrudnienia kobiet, takich jak warunki pracy kobiet i dostęp do ziemi; zwraca uwagę, że na obszarach wiejskich różnica w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn jest o 10 % większa niż gdzie indziej; podkreśla potrzebę aktualnych danych statystycznych dotyczących własności gruntów rolnych i zatrudnienia kobiet na obszarach wiejskich w celu informowania i ułatwiania uwzględniania kwestii płci w unijnej polityce rolnej i dotyczącej obszarów wiejskich zgodnie z zasadą równości i niedyskryminacji; wzywa ponadto Komisję i państwa członkowskie do ułatwienia kobietom równości na rynku pracy i osiągania równowagi między życiem prywatnym a zawodowym na obszarach wiejskich, szczególnie w odniesieniu do dochodów, praw socjalnych i emerytalnych, promowania nowych kwalifikacji i szans dla kobiet, a także poprzez usuwanie przeszkód dla ich zaangażowania w zatrudnienie w rolnictwie, takich jak nierówny dostęp do kredytów, wyposażenia technicznego i innych ważnych zasobów, takich jak grunty; podkreśla, że pracy w gospodarstwie rodzinnym nigdy nie należy mylić z niepewnym zatrudnieniem, przypominając, że gospodarstwa rodzinne stanowią ok. 85 % wszystkich gospodarstw w Europie i odpowiadają za 68 % powierzchni użytkowanych gruntów rolnych, co oznacza, że należy ustanowić ramy prawne dla tego rodzaju pracy na szczeblu europejskim, tak aby zyskała ona własny status oraz związane z nim prawa i obowiązki; podkreśla, że poszukiwanie rozwiązań w zakresie zatrudnienia, zwłaszcza w okresie recesji, w regionach najbardziej oddalonych jest utrudnione przez brak łączności, oraz jest zdania, mając na uwadze znaczenie rolnictwa w tych regionach, że w ramach WPR nadal należy stosować pozytywną dyskryminację terytoriów charakteryzujących się szczególnie

ograniczeniami, na co zwrócono uwagę w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, ze względu na efekt mnożnikowy tych funduszy w odniesieniu do innych związanych z rolnictwem rodzajów działalności, takich jak przemysł rolny, turystyka, ochrona środowiska, produkcja energii i gospodarka o obiegu zamkniętym, w sposób uzupełniający strategię finansowania z wielu funduszy, aby wzmocnić spójność i zrównoważony rozwój terytorialny;

17. podkreśla, że część unijnych funduszy na rzecz spójności należy przeznaczyć dla regionów w niekorzystnym położeniu, takich jak obszary górskie i regiony najbardziej oddalone, aby zapewnić tworzenie, utrzymanie i rozwój godnych warunków pracy i wynagrodzeń we wszystkich regionach UE;
18. wzywa sektor do wykorzystywania wszystkich możliwości, jakie stwarzają innowacje, aby rozwijać potencjał rolnictwa precyzyjnego, dostępnego dla wszystkich, dzięki czemu poprawi się pozycja osób niepełnosprawnych, promowane będzie równouprawnienie płci i nastąpi rozszerzenie umiejętności i zwiększenie szans zatrudnienia w społecznościach wiejskich;
19. wzywa wszystkie państwa członkowskie do zapewnienia młodym rolnikom długoterminowych perspektyw, aby rozwiązać problem wyludniania obszarów wiejskich, do wprowadzenia globalnej strategii wymiany pokoleniowej i w związku z tym do pełnego wykorzystania wszystkich możliwości wspierania młodych rolników i nowych gospodarstw oferowanych przez nową WPR, w szczególności przez pomoc dla młodych rolników w ramach pierwszego i drugiego filara oraz przez ułatwianie osobom w wieku powyżej 40 lat zakładania nowych gospodarstw rolnych;
20. wzywa Komisję do przedstawienia konkretnych zaleceń ze sprawozdania Andrieu („W jaki sposób WPR może usprawnić tworzenie miejsc pracy na obszarach wiejskich?”), przyjętego przez Parlament Europejski w dniu 27 października 2016 r. oraz w szczególności do promocji i zmaksymalizowania pełnych możliwości środków z EFRROW w celu rozwinięcia prawdziwej gospodarki społecznej i prężnej gospodarki rynkowej na obszarach wiejskich;
21. wzywa Komisję, aby wykorzystwała efekty synergii, które mogą powstać dzięki jednoczesnemu działaniu EFIS i europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, w szczególności EFRROW oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR), czego efektem będzie pomnażanie inwestycji wpływających korzystnie na warunki pracy i przeciwdziałających niepewności zatrudnienia;
22. wzywa państwa członkowskie do dalszego wzmacniania roli partnerów społecznych i organizacji opieki społecznej w miarę potrzeb oraz do zapewniania skutecznych instrumentów, w tym odpowiednich inspekcji i kontroli, na obszarach wiejskich w celu zwalczania pracy nierejestrowanej, poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy, tak aby ułatwiać integrację wszystkich kategorii pracowników rolnych, w szczególności ludzi młodych, kobiet i pracowników migrujących, również – i przede wszystkim – w przypadku działalności sezonowej;
23. wzywa Komisję do zachęcania, a państwa członkowskie do wdrożenia, do stosowania uproszczonych wymogów administracyjnych, a także do zmniejszenia biurokracji w odniesieniu do zabezpieczenia społecznego, podatków i zatrudnienia, tak aby uprościć

proces zatrudnienia i zmniejszyć liczbę zbędnych procedur, a państwa członkowskie wzywa do wdrożenia tych procedur; wzywa jednocześnie państwa członkowskie do prawidłowego wdrożenia tych uproszczeń, aby zmniejszyć złożoność i rozmiary regulacji;

24. zwraca uwagę na regularne i powtarzające się skumulowane narażenie zawodowe rolników i pracowników sektora rolno-spożywczego na kontakt z mieszkankami różnych substancji stwarzających zagrożenie, które najprawdopodobniej są przyczyną konkretnych chorób, co może prowadzić do zaburzeń zdrowia reprodukcyjnego i skutków rakotwórczych. zwraca ponadto uwagę, jak ważne jest podnoszenie świadomości na temat zagrożeń związanych z tymi substancjami poprzez zapewnianie szkoleń z zakresu obchodzenia się z tymi substancjami, ich stosowania i przechowywania oraz poprzez ograniczenie ryzyka narażenia, przy jednoczesnym zagwarantowaniu, że środki mające na celu ograniczenie narażenia są wystarczająco wdrożone i kontrolowane;
25. przypomina również o znaczeniu silnej wspólnej polityki rolnej oraz pomocy dla młodych rolników w celu zwiększenia ich udziału w rynku, lecz również o znaczeniu zapewnienia tym młodym rolnikom warunków życia sprzyjających utrzymaniu w perspektywie długoterminowej.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

Data przyjęcia	28.2.2017
Wynik głosowania końcowego	+: 35 -: 3 0: 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	John Stuart Agnew, Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, José Bové, Daniel Buda, Nicola Caputo, Matt Carthy, Viorica Dăncilă, Michel Dantin, Paolo De Castro, Jean-Paul Denanot, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Luke Ming Flanagan, Beata Gosiewska, Martin Häusling, Anja Hazekamp, Esther Herranz García, Jan Huitema, Peter Jahr, Ivan Jakovčić, Jarosław Kalinowski, Elisabeth Köstinger, Zbigniew Kuźmiuk, Mairead McGuinness, Ulrike Müller, James Nicholson, Marijana Petir, Laurențiu Rebega, Bronis Ropė, Maria Lidia Senra Rodríguez, Czesław Adam Siekierski, Tibor Szanyi, Marc Tarabella, Marco Zullo
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Franc Bogovič, Michela Giuffrida, Anthea McIntyre, Susanne Melior, Sofia Ribeiro, Miguel Viegas
Zastępcy (art. 200 ust. 2) obecni podczas głosowania końcowego	Pilar Ayuso

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W KOMISJI OPINIODAWCZEJ W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO

35	+
ALDE	Jan Huitema, Ivan Jakovčić, Ulrike Müller
ECR	Jørn Dohrmann, Anthea McIntyre, James Nicholson
ENF	Laurențiu Rebeca
GUE/NGL	Matt Carthy, Luke Ming Flanagan, Anja Hazekamp
PPE	Franc Bogovič, Daniel Buda, Michel Dantin, Albert Deß, Herbert Dorfmann, Esther Herranz García, Peter Jahr, Jarosław Kalinowski, Elisabeth Köstinger, Mairead McGuinness, Marijana Petir, Czesław Adam Siekierski
S&D	Clara Eugenia Aguilera García, Eric Andrieu, Nicola Caputo, Paolo De Castro, Jean-Paul Denanot, Viorica Dăncilă, Michela Giuffrida, Susanne Melior, Tibor Szanyi, Marc Tarabella
VERTS/ALE	José Bové, Martin Häusling, Bronis Ropé

3	-
ECR	Beata Gosiewska, Zbigniew Kuźmiuk
EFDD	John Stuart Agnew

0	0

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się